

KOKAINE

DOV LEAH
DÅRIESMOERH
GEERUVEDAALHKESIGUJMIE?

LOKKH VIELIE
LISSIEDÅÅJREMI JIH
VÅAREGEVOETEN BÏJRE.

MIJ LEA KOKAINE?

Kokaine lea voerngesskraejrien daalhkesa mij kokabåskoer lastijste dorje. Daate sjædtoe Åarjel-Amerijhkeste båata. Kokaine daamtaj gååvnese goh veelkes pulverh (kokainhydroklorid).

Jeenjemes veartenen kokainijste Colombia:sne, Peru:sne jih Bolivia:sne darjoeminie. Debpede vijrebe tjeakoesvoetine foeresje gaskem jeatjah Europese.

GUKTIE KOKAINE TSAV TSA?

Guktie geeruvem damta, jearohke man jijnje datne vaaltah, guktie daalhkesem vaaltah, man garre dihte lea jih jis lea jeatjah geerurvedaalkhesigujmie pleenteme. Guktie dov fysiske jih psykiske miele, dov vuartoeh jih aarebi dååjremh aaj vihkele.

Kokainem giesehte sneehpes jih åenehks geeruvem vadta. Effekte båata akte jallh göökte minuhti mænngan jih ryöhkoer daamtaj gaskem 15 jih 60 minuht. Juktie geeruve varke orreje, dellie jijnjh gellie veahkah vaeltieh gellien aejkien åenehks boelhkine.

Kokaine skraejrie voerngesnervesystemese tsavtsa jih maahta domtesem vedtedh jienebe fahkes, eadtjohke, jijtjedamtoe jih madtjele. Jijnjh dååjroeh dah leah jienebe jiermege, håalijes jih buerie bievsterisnie. Mohte maahta aaj arhtijahtja, asvem jih vaajmoetsaepmeme damtedh.

Gosse kokainem vaaltah dellie jievkehtimmien jih virretrygkem jieniedieh. Pupillh stuerebe sjidtieh, kråahpetemperatuvrem jienede, jih jijnjh gejhkie njaelmiem åadtjodh, bievstuvvieh jih dealasieh.

Kokaine stoerre vaahram åtna jearohkevoetese jih maahta itjmies healsoeskaarh vedtedh, sjiere jis stoerre veahkah vaaltah jallh dam daamtaj vaaltah.

Crack

Crack, jallh frïjjebaasekokaine, lea hammoe kokaineste (onne, viskeslaakan nuegkieh) mejtie rievhkestidh. Geeruve intense jih varke båata – daamtaj naan sekundine – jih åenehks tsavtsa, daamtaj 5-15 minuht. Juktie dan varke orreje, dellie daamtaj gellien aejkien rievhkestidh. Dellie kaanne ih daejrie man jijnje datne åtnoeh. Jijnjh maetieh arhtijahtjedh, bånhtseridh jallh bievsterh jih energijem jeatjahstedh gosse crackem rievhkestidh.

Crackem daamtaj smaave klaasegirsine jallh aelhkies dorjeme bæjhpine rievhkeste. Rievhkestimmie maahta elmiegirsidh laarhkenidh

VAELTEME JIH DOSEEREME

Kokaine maam luhpehts duekieh daamtaj pleenteme. Dej minngemes jaepiej mietie lea tjielkevoetem medtie 70 % orreme, mohte maahta jijnje jeerehte årrodh – dan smaave veahkeste mahte eevre tjielkes veahkesa. Destie gerve dam doseeredh. Guktie ij dan ååpsen jijnje vaeltieh jih itjmies lissiedååjremh åadtjodh vihkeles smaave veahkine aelkiedh, jih vuertieh goske effekte båata åvteli vielie vaaltah.

Siejhme veahka gosse giesehte lea 20-40 mg tjielke daalhkesa.

Siejhmemes kokainem giesiehtidh (snorteme). Dellie pulverem njuanan giesehte jih kråahpen sijse båata njevlieskielti tjirrh.

Kokaine njevlieskieltide laarhkene. Jis daamtaj giesehth, maetieh njevlieskieltide laarhkenidh. Destie maahta haevieh sjidtedh jih daamtaj njueneste bertedh. Skaarh maetieh evtiedidh bieleden datne dam aajhtsh, juktie kokaine njuenem jaamalgahta.

NÅAJSAN JIH NJAMMEME

Kokainem nåhtadidh gosse nåajsan maahta vaahreles årrodh dovne tjædtjan jih maanese. Jiemie maahta fer vaenie oksygenem jih jiellemassem åadtjodh, vaahra læssene jiemiem dasselidh, fer aareh baersieldidh jallh onne rekadimmieleavloer. Naan maanah aaj abstinenssymptomh åadtjoeh rekadimmien mænngan.

Tjiddtjeh gieh njammehtieh eah byörh kokainem nåhtadidh juktie dihte ietniealhkan jåhta jih maanam tsavtsa soe.

MEDISIJNEN ÅTNOE

Ij siejhme kokainem utnieh medisijnen åtnose, mohte maahta dam nåhtadidh goh voengesjaamalgehteme, vuesiehtimmien gaavhtan gosse njuenem opereeredh.

jih maahta aelkiedh gossedh, saejrehts elmiegirsih jih voejngehtimmievaejvieh åadtjodh.

Natron – ij salmiakk

Crackem darjodh salmiakkine gaassem vadta mij lea vaahreles voejngehtidh, jih maahta elmiegirsidh laarhkenidh. Dan gaavhtan byörh natronem nåhtadidh salmiakken sijjeste.

Geehtedh ih datne salmiakkem vöörhkh jovkemeboehelinie jallh jeatjah lihtieh mah maahta jovkeminie vihth masten – jis dam njeala destie maahta praaretji jih stoerre skaarah sjidtedh.

KOKAINE JIH JEATJAH GEER- VEDAALHKESH

Kokainem jeatjah geerurvedaalkhesigujmie jallh medisijnigujmie pleentedh dellie gervebe daejredh guktie kråahpe reageerie, jih vaahra læssene dovne daelie jih bætieje biejjide.

Kokaine jih alkohole

Kokaine jih alkohole siejhme ektesne nåhtadidh, jih kombinasjovneste vaahra læssene lissiedååjremidie. Gerve aajhtsedh man geeruve datne leah, jih aelhkebe kontrollen dassedh, vielie jovkedh enn soejkesjamme jih stuerebe sjanside vaeltedh. Såemies aejkien maahta dehtie kombinasjovneste vædtsoesvoeten dæmiedæmman sjidtedh.

Gosse daalhkesa seamma sienten nåhtede, kråahpe daalhkesem dorje maam gohtje kokaetylene. Daate daalhkesa geeruvem vadta mij mahte seammaleejns goh kokaineste, mohte sööjmebe njåatskele. Kokaetylene gervebe kråahpese enn ajve kokaine, sjiere vaajmose jih læbran, jih vaahra læssene ålvas reaksjovnidie.

Skraejrien daalhkesa

Jis kokainem vaaltah amfetaminem, MDMA:m jallh jeatjah voerngesskraejrien daalhkesigujmie dellie gerve tsevtseme vaajmose jih virreåeride. Vaahra læssene jolle virretrygkesa, vaajmoejievkehtæmman, baahkenæmman, snårhpoe jih hiehpede vaajmoedåeriesmoerh.

Antidepressive

MAO-giehpeden daalhkesa lea medisijnh mah depresjovnen vööste nåhtede. Kokainem vaeltedh seamma sienten goh MAO-giehpeddimmieh lea dan vaahreles, vierremes hiegekem aajhta. Kombinasjovne maahta ålvas reaksjovnh vedtedh goh ålvas jolle virretrygke, stuvreme vaajmoejievkehtimmie, vaajmoefarkte, aajlaberteme, åejjie-jurresne jallh psykose.

Giehpeden daalhkesa

Jis datne kokainem pleenth alkoholine, benzodiazepinerigujmie, opioderigujmie jallh GHB:ine destie maahta gerve aajhtsedh man geeruve datne leah, juktie dah daalhkesa sinsitniem tjiekedieh. Vaahra læssene ååpsen jijnje vaeltedh, ovlæhkoeh jih skaarah vaajmose, læbran jih nervesystemese.

Cannabise jallh psykedelika

Jis kokainem cannabisine jallh psykedelikan ektesne maahtah psykiske reaksjovnh åadtjodh goh bælløe, arhtijahtjeme, paranoia, aanaehpie jih åejjie-jurresne – sjiere “våålese-tuvren” mietie kokainem mænngan. Maahta aaj vaahra læssene psykotiske symptomidie præsehke almetjidie.

DÅEMIEDIMMIEN- JOELKEDASSH JÏH JEARSOESÅBPOE ÁTNOE KOKAINESTE

Gaajhkh átnoeh kokaineste vaahram vedtieh. Jis læjhkan veeljh dam náhtadidh vihkele dæmiedimmienjoelkedassh vaeltedh:

- **Árroeh mojhteslaakan veahkine:** Aelkieh onne veahkine – sjiere jis ih daejrieh man garre daalhkesse lea. Kokaine jeerehte man garre, jÏh aelkhie fer jÏjnje vaeltedh bieleden dam ussjedidh.
Aellieh dam dan siejhme náhtedh: Dan daamtajåbpoe datne kokainem náhtedh, vaahra læssene dæriesmoeride jearohkevoetine jÏh healsoeskaarine. Vaeltieh bodth dan namhtah.
- **Vuekie dam vaeltedh:** Vuekie datne kokainem vaaltah vaahram tsavtsa. Dam byöpmedidh jallh jovkedh soejmetji kråahpese jáhta, jÏh ij dan vaahreles goh jis dam rievhkestidh jallh injiseeredh jis datne veahkam geehtedh. Giesiehtidh aaj ij dan vaahreles goh rievhkestidh jÏh injiseeredh, mohte maahta njueniem dÏjpedh.
- **Aellieh pleenth jeatjah daalhkesigumie:** Kokainem náhtadidh alkoholen, pilleri jallh jeatjah geeruvedaalhkesi ektesne vaahra læssene álvas reaksjovnide.
- **Árroeh jearsoes sijjesne:** Árroeh almetjigumie giejtie jaahkah, jÏh sijjesne gusnie jearsoes domth. Dellie aelhkebe viehkiem áadtjodh jis maam akt deahpede.

Lissiedååjremh, vaahrah, jearohkevoete jÏh abstinensh

Lissiedååjremh àenehksÏjjeátnoe
Kokaine jÏjnÏh ovmessie lissiedååjremh. DÏhte jaamalgehemem tsavtsa, dan gaavhtan maehtieh njaelmie jÏh gorphke jaamalgieh. Psykiske vaejvieh datne arhtijahtj, bâánhtserh, asvem domth jallh aanaehpesne. Naan maehtieh aaj vaane-sovmehtidh, sâmskodh, praaretji reageeredh jallh mãasaridh.

Vaahra psykotiske jallh paranoide symptomh læssene jis fer stoerre veahkah vaaltah, ih áerieh jallh daalhkesem gellie biejjiej mietie náhtedh.

GÏerve ávtelen daejredh mah lissiedååjremh datne maahta áadtjodh jÏlhts datne smaave veahkah náhtedh. Vaahra dejtie ovvaajtelamme lissiedååjremidie læssene jis stoerre veahkah, daamtaj dam náhtedh, jallh jis kokainem jeatjah daalhkesigumie jallh medisijnigumie náhtedh.

Naan aejkien itjmies komplikasjovnh sjÏdtieh goh vaajmoeinfarkte, aajlaskiemtjelassh jallh faahketji svæjmeds.

Guhkiem átnoe

Jis datne daamtaj kokainem náhtedh tÏjjen mietie, maahta dovne kråahpem jÏh psykem baajnehtidh. JÏjnÏh dæriesmoerh áadtjoeh, náake áeredh, aerkies jÏh ij energijem utnieh. SÏejhme dæriesmoerh konsentreeredh jÏh náake mujhtedh. Naan maahta paranoiam jallh psykosem evtiedidh mij aaj geeruvan mænngan damta.

Kråahpe aaj maahta skaarah áadtjodh. Jis guhkiem dam átna dellie leavloem

VÏRRE-, TJALKE- JÏH GADTJEPRYÖVEMH

Man guhkiem maahta kokainem goerehtalledh jearohke man jÏjnÏh jÏh siejhme datne dam átnah, individuelle jeerehtsh jÏh mij teeste átnasávva.

- **VÏrre:** Daamtaj naan tæjmoeh.
- **Tjalke:** 1-2 dygni raajan, naan aejkien ánnetji guhkebe.
- **Gadtje:** Kokaine maahta 1-2 dygnh vuesiehtidh, mearan njáatskelimmiedaalhkesse benzoylcegonin maahta 2-4 dygnh goerehtidh, jÏh akte váhkoen raajan sjiere tsiehkine.

Maam datne darjoeh jis naaken kokaineste sijmijes?

- **Ringkh 113 dallahmasten – profesjonelle viehkiem varki áádtje**
- **GÏiehtjh voeingehtassem jÏh jÏevkehtimmiem – Almetje voeingehte? Biejh dam vealasjidh. – Ij voeingeht? Aelkieh vaajmoe- jÏh gâbloviehkkiem jÏh 113 maahta bÏnhkedidh.**
- **Aellieh jovkemem svæjmeds almetjasse vedtieh – maahta gatskesidh.**
- **BÏeljelh healsoebarkijidie:** Soptsesth maam almetje lea vaalteme – jis ih daejrieh buerkesth symptomh.
- **Aellieh almetje laehpieh:** JÏlhts daate lea ovrovnege, vihkielommes viehkiem áadtjodh. Healsoebarkijh sjeavodhvoetediedtem utnieh.

Eejnegen buerebe 113 ringkedh akten aejkien fer jÏjnÏem enn akten aejkien fer vaenie.

giehpebe, skealpere, vaenebe sekselæstoe jÏh náakebe immunevaarjelimmie. DÏhte vaajmoem jÏh vÏrreáerieh tsavtsa, vaahra læssene vaajmoedæriesmoeride. Jis jÏjnÏe jÏh sÏejhme giesenth maahtah ihkuven skaarah njuenesne áadtjodh jÏh naan aejkien raejkien njueniejuekemevidtjesne.

Jearohkevoete

Naa aelhkies jearohke sjÏdtedh kokaineste, sjiere jis dam sÏejhme náhtedh. Jearohkevoete maahta dovne psykiske jÏh fysiske, jeenjemes soejmetji evtete. JÏjnÏh dáåjroeh garre daalhkesehåvkoem (craving) jÏh domtesem kontrollen dassedh.

Gosse datne kokainem tÏjjen mietie náhtedh, toleranse jienede. DÏhte sæjhta jiehtedh datne stuerebe veahkah daarpesjh guktie seamma effektem áadtjodh. Ij seammaleejns gaajhkide – naan ij daalhkesem töölh. Dellie symptomh goh bælløe, asve jÏh snårhpoeh bætieh.

TÏjjen mietie maahta sjieke mannasinie kokainem vaaltah jarkele. Ih datne dam vaeltieh ajve geeruvan ávteste, mohte ih sÏjhtth rovnege domtesh domth jallh arhtijahtjedh. Destie dan gÏervebe orrijidh.

Abstinensh

Gosse kokainem orrej, maehtieh abstinensh aelkiestidh rætnoe minngemes veahkan

KOKAINE JÏH LAAKH

Kokaine meatan narkotihkelæstosne jÏh luhpehts Nöörjesne. Luhpehts dam áestedh, náhtadidh, vöörhkedh, doekedh, darjodh jallh kokainem meatan vaeltedh raasti rastah.

Smaave veahkah jÏjtje átnose (siejhme 2 grammi raajan) siejhme böötine bysvoe. Naan aejkien maahta roestegáatesne govhte aski raajan. Stuerebe veahkah, jis ikth vielie dam dorje jallh duaka jÏh tjeakoeslaakan Nöörjese buakta, dellie striengkebe bysvehtem áádtje – jis álvas tsiehkine gellie jaepieh roestegáatesne.

Kokaine jÏh vuejemekåarhte

BÏjlem vuejedh gosse leah kokaineste tsavtseme lea promillevuejeme. Dellie vaahra böötem áadtjodh, vuejemekåarhtem dassedh – jÏh naan tsiehkine roestegáetie. Kokaine reaksjovnevuekiem, dööpmemefaamoem jÏh koordinasjovnem heajjode gellie tæjmoeh, jÏh ij gan vihtieslaakan daejrieh gæessie jearsoe vuejedh. Bööremes baajedh bÏjlem tjáadtjodh abpe biejjiem átnoen mænngan.

Kokaineátnoe maahta darjodh ih datne healsoekrievemh jaksh vuejemekåarhtem utnedh – jÏlhts ih gæessie gan vuejeh gosse tsavtseme. Dáakterh, psykoláågh jÏh optikerh bÏeljelimmiediedtem utnieh jis dah mielieh dov geerveátnoe healsoeskaaram vadta jÏh vaahra valkesisnie læssene. DÏhte sæjhta jiehtedh átnoe healsoem tsavtsa dan jÏjnÏe soe dÏhte vuekiem heajjode jearsoes vuekine vuejedh, dovne gosse datne leah tsevtseme jÏh gosse datne ih leah tsevtseme. Ij naan tjÏelke raaste gáávnes, men daamhtetje gellie dáakterh vuarjasjeh jis muvhten aejkien kokainem átna dellie ij healsoekrievemh illie vuejemekåarhtem átna.

Daarpesjh viehkiem geerveátnojne?

Jis datne haestemh dáåjrh geeruvedaalhkesinie, dellie hijven árrodh giejnje soptsestalledh. Datne maahtah dov staeriesdáakterem jallh geeruvediensjem tjeltesne bÏeljelidh jis sÏjhtth raerieh jÏh dáarjoeh.

Jis dov lea gyhtjelassh jÏh sÏjhtth tjeakoes árrodh, maahtah RUSinfo:m bÏeljelidh telefon 915 08588 jallh chat:ine www.rusinfo.no.

mænngan, jÏh naan biejjiej raejeste gellie váhkoej raajan ryöhkoe. Reaksjovnh sÏejhme psykiske: vissjehtovveme, arhtijahtjeme, aerkies, áeremedæriesmoerh, aerkies jÏh garre daalhkesehåvkoe. JÏjnÏh áadtjoeh náake motivasjovnem, dæriesmoerh konsentreeredh jÏh ij sÏjhtth mubpiejgumie árrodh.

Fysiske vaejvieh goh áejjeh saejriedieh, dealleske jÏh áedtjiebááktjesh aaj siejhme. Boelhki mænngan gosse datne jÏjnÏe kokainem náhtadamme dellie maahta “crashem” bætedh gosse dan nahkeren jÏh influensaligke symptomh. Daate deahpede dan gaavhtan kråahpe jÏh aajla dan guhkiem lea fer jÏjnÏe stimuleerem guhkiem.

Sæmies maehtieh daalhkesehåvkoem guhkiem damtedh. Maehtieh sijjeste, almetjistie jallh tsiehkijste bætedh mah aarebi átnoem mojhtese. Naan voejhkelieh dam giehpiedidh jÏh jeatjah geeruvedaalhkesh náhtadidh, mohte destie maahta vierrebe sjÏdtedh.

Jis hallusinasjovnh, paranoiam jallh aemieluesemeássjelh áadtjoeh, byörh viehkiem ohtsedidh.